

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 543/2011-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. decembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., R., zastúpeného advokátkou doc. JUDr. V. K., CSc., Advokátska kancelária, S., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24 Co 83/2011 z 8. júna 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. augusta 2011 doručená sťažnosť M. K., R. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 24 Co 83/2011 z 8. júna 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že návrhom podaným Okresnému súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) 24. apríla 2009 sa navrhovateľka M. M., T. (ďalej len „navrhovateľka“), domáhala proti sťažovateľovi ako odporcovi zvýšenia výživného na dospelé dieťa. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 26 C 63/2009 z 25. januára 2010 návrh navrhovateľky zamietol. Na základe odvolania podaného navrhovateľkou krajský súd rozsudkom sp. zn. 24 Co 135/2010 z 13. októbra 2010 zmenil rozhodnutie okresného súdu tak, že zvýšil vyživovaciu povinnosť sťažovateľa voči navrhovateľke zo sumy 1 200 Sk na sumu 120 € mesačne, ktorú zaviazal sťažovateľa platiť do rúk navrhovateľky vždy do 15. dňa každého mesiaca. Zmeškané výživné povolil sťažovateľovi splácať v mesačných splátkach. Týmto rozhodnutím zmenil rozsudok Okresného súdu Topoľčany č. k. 9 P 349/05-35 zo 6. februára 2006 v časti rozsahu vyživovacej povinnosti sťažovateľa k navrhovateľke. Vo zvyšnej časti odvolací súd návrh zamietol.

Proti rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 4 Cdo 3/2011 z 28. februára 2011 rozhodol tak, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne krajský súd rozsudkom č. k. 24 Co 83/2011-221 z 8. júna 2011 zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 26 C 63/2009-87 z 25. januára 2010 tak, že zvýšil vyživovaciu povinnosť sťažovateľa voči navrhovateľke z 1 200 Sk na sumu 120 € mesačne, zmeškané výživné povolil splácať v mesačných splátkach, zároveň zmenil rozsudok Okresného súdu Topoľčany č. k. 9 P 349/05-35 zo 6. februára 2006 v časti rozsahu vyživovacej povinnosti a vo zvyšku návrh navrhovateľky zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd týmto rozhodnutím porušil jeho základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru a toto svoje presvedčenie odôvodnil takto:

„Navrhovateľka vo svojom odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa vzniesla výhrady voči pojednávaníu a voči konajúcej sudkyňi a namietala prietahy v konaní. Čo do odvolacích dôvodov navrhovateľka len v neúplnom rozsahu namietala, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci...

Krajský súd v Trnave však tak v pôvodnom, ako i v ďalšom odvolacom konaní rozsah odvolacích dôvodov navrhovateľky svojvoľne rozšíril i o tie dôvody uvedené v ust. § 205 ods. 2 O. s. p., pre ktoré nebolo odvolanie zo strany navrhovateľky podané...

... je pre úplnosť potrebné uviesť, že v prípade odvolania navrhovateľky odvolacie dôvody vôbec neexistovali...

Svojvoľné rozšírenie odvolacích dôvodov zo strany Krajského súdu v Trnave, navyše bez ich predchádzajúceho prejednávania len skonštatované v odôvodnení rozsudku, je nezákonné a neprípustné. Odvolacím súdom prezentované odvolacie dôvody nielenže navrhovateľka vo svojom odvolaní nenamietala, ale tieto nevyplývajú ani z obsahu podaného odvolania.

V zmysle ust. § 212 ods. 1 O. s. p. odvolací súd... je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný. V praxi to znamená, že odvolací súd prejedná vec len v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha preskúmania rozhodnutia.

V občianskom súdom konaní platí zákaz reformacie in peius... Rozsah činnosti odvolacieho súdu je teda závislý od rozsahu, v akom sa odvolateľ domáha preskúmania rozhodnutia súdu prvého stupňa. Aj pre odvolacie konanie totiž platí, že súd je v zásade viazaný návrhom navrhovateľa. Odvolací návrh je jednou z náležitostí odvolania... Návrh, ktorého sa odvolateľ domáha, má kvalitatívnu i kvantitatívnu stránku.

Krajský súd v Trnave však v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Co/135/2010 ako i v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Co/83/2011 vyššie uvedené zásady absolútne nerešpektoval...

Ďalšou závažnou skutočnosťou zakladajúcou porušenie ústavných práv sťažovateľa... je to, že Krajský súd v Trnave prihliadol výlučne na skutočnosti a dôkazy svedčiace v prospech navrhovateľky a naproti tomu neprihliadol na žiaden dôkaz svedčiaci v prospech odporcu. Krajský súd v Trnave navyše vôbec nerešpektoval ust. § 205a O. s. p., v ktorom sú taxatívne ustanovené dôvody, pre ktoré sú skutočnosti alebo dôkazy, ktoré

neboli uplatnené pred súdom prvého stupňa, pri odvolaní proti rozsudku alebo uzneseniu vo veci samej odvolacím dôvodom.

Okrem toho, odvolací súd sa nijakým spôsobom nevysporiadal s odlišným skutkovým a právnym stavom, ktorý vyplynul z vykonaného dokazovania v prvostupňovom konaní, ani neprehodnotil dokazovanie vykonané na prvostupňovom súde.

Odporca cestou svojej právnej zástupkyne v priebehu celého odvolacieho konania predložil množstvo listinných dôkazov... Keby odvolací súd dôkazy navrhnuté odporcom vykonal, musel by dôjsť k záveru, že nárok navrhovateľky... zanikol.

Je síce pravda, že súd sám zväži, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nevykoná, avšak v právnom štáte je vylúčené, aby súd vykonal len dôkazy svedčiace v prospech navrhovateľky, a na druhej strane bezdôvodne nevykonal žiadne dôkazy priamo navrhnuté odporcom svedčiace v prospech odporcu. Úspech v spore je totiž možný len za náležitej podpory legitímnosti nárokov prostredníctvom dôkazov, ktoré strany predložia. Úlohou súdov je čo najúplnejšie zistiť skutkový stav veci na základe daných skutkových vkladov účastníkov... Skutkový stav sa pritom v súdnom konaní, aj s ohľadom na zásadu rovnosti účastníkov, má zisťovať za podmienok, ktoré žiadnu zo strán sporu nestavajú do zjavnej nevýhody vo vzťahu k druhej strane. Krajský súd v Trnave v odôvodnení rozhodnutia vôbec neuviedol, prečo nevykonal dôkazy navrhnuté odporcom. Súd je pri hodnotení dôkazov viazaný skutkovým stavom veci a preto nie je prípustný selektívny a neopodstatnený výber dôkazov smerujúcich k jednostranným záverom...

... odvolací súd sám a z vlastnej iniciatívy doplnil dokazovanie o dôkazy svedčiace v prospech navrhovateľky, ktoré nevyplývali z odvolacieho návrhu, žiaden z účastníkov konania ich nenavrhol vykonať, navyše, ktoré navrhovateľka mala možnosť uplatniť ešte na súde prvého stupňa, avšak tieto nenavrhla. Na druhej strane vôbec nevykonal žiadne dôkazy navrhnuté a predložené odporcom...

... sťažovateľ poukazuje na porušenie práv rovnosti účastníkov, rovnosti zbraní a práva na spravodlivé prejednanie veci.

Z... judikatúry ústavného súdu vyplýva, že skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok

porušenie základného práva alebo slobody... – takto tomu bolo i v prípade odvolacieho konania, ktoré predchádzalo napadnutému rozhodnutiu...

... Hoci sťažovateľovi bolo umožnené predniesť v konaní svoje vyjadrenia i predložiť na ich podporu dôkazy, odvolací súd selektívne a neopodstatnene uplatnil len tvrdenia a dôkazy svedčiace v prospech jednej sporovej strany, pričom nevykonanie dôkazov navrhnutých odporcom v rozpore s ust. § 157 ods. 2 O. s. p. ani neodôvodnil. Rovnako tak v rozpore s ust. § 157 ods. 2 O. s. p. neuviedol, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Týmto počínaním Krajský súd v Trnave v odvolacom konaní sekundárne postavil sťažovateľa (odporcu) do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej sa nachádzala druhá strana sporu (navrhovateľka)...

V postupe Krajského súdu v Trnave v predmetnej veci sa pri zisťovaní skutkového stavu jednoznačne prejavila neprípustná svojvôľa, majúca za následok subjektívne a jednostranné závery a rozhodnutie vo veci...

Právna zástupkyňa odporcu na pojednávaní konanom dňa 8. 6. 2011 upriamila pozornosť odvolacieho súdu na ustálené právne názory iných súdov v obdobných veciach, z ktorých vyplýva, že situácia na trhu práce nemôže mať vplyv na trvanie vyživovacej povinnosti rodiča.

Krajský súd v Trnave sa však vyjadrením právnej zástupkyne odporcu... zaoberal vo svojom rozsudku len povrchno a v odôvodnení rozhodnutia sa nedostatočne a neprofesionálne argumentačne vysporiadal s odlišným a ustáleným právnym záverom vyslovovaným v iných právoplatných rozhodnutiach, napriek tomu, že právna zástupkyňa na uvedenú problematiku v priebehu konania výslovne poukázala...

... Krajský súd v Trnave... porušil práva sťažovateľa na spravodlivý proces... a to tým, že sa v rozpore s princípom právnej istoty nezaoberal skoršími právoplatnými súdnymi rozhodnutiami vydanými v analogickej veci... V rozpore s právom sťažovateľa na náležité odôvodnenie rozhodnutia sa krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku nedostatočne argumentačne vysporiadal s nastolenou problematikou, čím sa predmetné rozhodnutie odvolacieho súdu stalo arbitrárne...

Krajský súd v Trnave... neprípustným spôsobom a bez náležitého odôvodnenia prejudikoval otázku posudzovania schopnosti dieťaťa samostatne sa živiť. Takéto

rozhodnutie súdu nielenže nenachádza oporu v zákone, ale vo vzťahu k navrhovateľke pôsobí demotivačne...“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo M. K... na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 24 Co/83/2011 zo dňa 8. júna 2011 porušené bolo.

II. Rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 24 Co/83/2011 zo dňa 8. júna 2011 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Trnave na nové konanie a rozhodnutie.

III. M. K. priznáva primerané finančné zadošťačenie v sume 2.000,- eur, ktoré mu je Krajský súd v Trnave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť M. K. trovy konania a trovy právneho zastúpenia do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne advokátky Doc. JUDr. V. K., CSc.“

Sťažovateľ zároveň navrhol vydať dočasné opatrenie, ktorým by ústavný súd odložil *„vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 24 Co/83/2011 zo dňa 8. júna 2011 v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Galante, sp. zn. 26 C/63/2009 zo dňa 25. januára 2010, až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej“*. Tento návrh odôvodnil najmä tým, že v prípade vyhovenia jeho sťažnosti ústavným súdom *„medzičasným výkonom napadnutého rozhodnutia by bola sťažovateľovi spôsobená materiálna ujma, ktorej náhrady by bol sťažovateľ následne oprávnený domáhať sa zákonným spôsobom. V praxi by to však znamenalo ďalší dlhodobý postup a s tým spojené nielen ďalšie náklady sťažovateľa, ale predovšetkým ďalšie obdobie právnej neistoty sťažovateľa.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 24 Co 83/2011 z 8. júna 2011, a to tým, že krajský súd neprípustne rozšíril odvolacie dôvody nad rámec odvolania podaného navrhovateľkou, ďalej že neprihliadol a nevykonal dôkazy navrhované sťažovateľom ako odporcom, a napokon že sa nevysporiadal s odlišnou judikatúrou iných všeobecných súdov v podobnej veci.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných

súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu sp. zn. 24 Co 83/2011 z 8. júna 2011 okrem iného vyplýva:

„... odvolací súd nariadil vo veci pojednávanie na termín 8. 6. 2011, zabezpečil aktuálne doklady z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Topoľčanoch, t. j. z 2. 5. 2011 podľa ktorého je navrhovateľka stále od 9. 10. 2008 vedená ako uchádzač o zamestnanie (č. l. 196) a taktiež potvrdenie (č. l. 197), že navrhovateľka nikdy nepoberala dávku v hmotnej núdzi. Ďalej odvolací súd doplnil dokazovanie písomnými vyjadreniami oboch účastníkov v súvislosti s platením výživného za uplynulé obdobie, z ktorého zistil, že odporca zaplatil navrhovateľke na výživnom v čase od 19. 1. do 22. 3. 2011 trikrát po 180,- Eur (bežné výživné 120,- Eur a ročné výživné 60,- Eur za každý mesiac), tieto dôkazy boli na pojednávaní dňa 8. 6. 2011 oboznámené, taktiež odvolací súd oboznámil priebeh celého doterajšieho dokazovania vrátane listinných dôkazov, na ktoré upozornil Najvyšší súd SR, čo je zrejme zo zápisnice z pojednávania odvolacieho súdu zo dňa 8. 6. 2011.

Krajský súd v Trnave ako odvolací súd príslušný na prejednanie odvolania... nariadil na prejednanie odvolania pojednávanie (§ 214 O. s. p. v znení novely účinnej od 15. 10. 2008), kde doplnil dokazovanie výsluchom účastníkov ako aj svedkyne M., oboznámil sa s návrhom, obsahom spisu, napadnutým rozhodnutím, odvolaním navrhovateľky, stanoviskom odporcu k odvolaniu a prišiel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie rozhodnutia (§ 219 O. s. p.), ani na jeho zrušenie (§ 221 O. s. p.) a preto bolo potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa zmeniť (§ 220 O. s. p.) a to z nasledovných dôvodov.

Podľa § 205 ods. 2 O. s. p. posudzoval odvolací súd odvolanie navrhovateľky podľa jeho obsahu v zmysle písm. c), d) a f), že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci,

Podľa § 62 ods. 1 ZR plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Kľúčovou otázkou pre posudzovanie tohto sporu bolo zistenie, či navrhovateľka ako plnoletá je schopná sa už sama živiť. Prvostupňový súd totiž prišiel k opačnému záveru, že navrhovateľka je schopná sa živiť.

Nadobudnutie plnoletosti nemá pre trvanie vyživovacej povinnosti význam. Veková hranica 18 rokov má však význam z procesného hľadiska v tom zmysle, že do dosiahnutia plnoletosti možno začať konanie určenia výživného aj bez návrhu, po dovŕšení plnoletosti iba na návrh. Vyživovacia povinnosť obidvoch rodičov k ich maloletému dieťaťu je zakotvená v úprave (v demonštratívnom výpočte) rodičovských práv a povinností v § 28 ods. 1 písm. a) Zákona o rodine. Táto povinnosť sa však nevzťahuje iba na maloleté dieťa, ako sa to uvádza v citovanom ustanovení, ale aj na dieťa plnoleté, kým nebude schopné samo sa živiť.

Ako vyplýva zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Topolčanoch zo dňa 11. 5. 2010 (č. l. 111) navrhovateľka je v evidencii od 9. 10. 2008 ako uchádzača o zamestnanie. Podľa oznámenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Topolčanoch zo dňa 12. 5. 2010 (č. l. 113) vyplýva, že menovaná nepoberá dávku v hmotnej núdzi, ani v minulosti nepoberala. Podľa ďalšej správy úradu zo dňa 16. 7. 2010 (č. l. 126) navrhovateľka sa riadne hlási na kontakty a každý mesiac aktívne preukazuje hľadanie si zamestnania v okrese T., čo preukazuje na predložených potvrdeniach o hľadaní zamestnania. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Topolčanoch jej vydal odporúčanie uchádzania sa o absolventskú prax v profesii pomocné práce pri manikúre a pedikúre, zo strany zamestnávateľa jej bolo potvrdené, že menovaná nespĺňa požiadavky organizácie (č. l. 126). Z potvrdenia Odboru sociálnych vecí a rodiny v Topolčanoch zo dňa 10. 9. 2010 (č. l. 130) je zrejmé, že menovaná nepoberá dávku v hmotnej núdzi. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 10. 8. 2010 (č. l. 132) bolo zistené, že navrhovateľka nemá nárok na dávku

v nezamestnanosti, lebo v posledných 4 rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov nepreukázala žiadnu dobu poistenia v nezamestnanosti, čím nespĺnila podmienku nároku na dávku v nezamestnanosti. V spise sa taktiež nachádzajú potvrdenia o hľadaní zamestnania navrhovateľky napr. u zamestnávateľa M., T. (č. l. 33), K., T. (č. l. 34), L. (č. l. 35) do funkcie predavačka, potvrdenia o hľadaní zamestnania na pozíciu upratovačka u J. K. T. (č. l. 36). Bez ohľadu na to, prečo a z akých dôvodov ukončila navrhovateľka predčasne školu (navrhovateľka tvrdí, že ju šikanovali a mala zdravotné problémy, odporca tvrdí, že sa jej nechce učiť, ani pracovať) je z uvedeného dokazovania preukázané, že reálne sa zamestnať nemôže, je riadne vedená na úrade práce, pravidelne sa hlási, hľadá si prácu aj individuálne. Uvedený stav aj aktuálne pretrváva, o čom svedčia správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Topolčanoch (viď č. l. 196 a 197).

Na základe týchto skutočností preto odvolací súd základnú otázku, či je navrhovateľka schopná sa v 19 rokoch svojho života samostatne živiť vyriešil v jej prospech a z toho vyplýva pre jej rodičov vyživovaciu povinnosť voči nej plniť.

Medzi účastníkmi tiež nebolo sporné, že naposledy bola vyživovacia povinnosť upravená rozsudkom Okresného súdu v Topolčanoch č. k. 9 P/349/05-35 zo dňa 6. 2. 2006 a to na sumu 1.200,- Sk mesačne, ktorú otec platil na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Topolčany z dôvodu, že navrhovateľka bola zverená do pestúnskej starostlivosti starej matke. Od uvedenej doby výživné menené nebolo a podľa vyjadrenia samotného otca navrhovateľky na odvolacom pojednávaní dňa 30. 6. 2010 platil výživné do roku 2008, keď mu bolo z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Topolčanoch oznámené, že už platiť nemusí.

Podľa § 62 ods. 2 ZR obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Podľa § 75 ods. 1 ZR pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného.

Pri posudzovaní výšky vyživovacej povinnosti sa súd musí riadiť dvomi základnými kritériami a tým prvým sú odôvodnené potreby oprávneného, ako aj možnosti, schopnosti a majetkové pomery povinného. Odôvodnené potreby oprávneného t. j. dieťaťa môžu byť rôzne podľa okolností každého jednotlivého prípadu. Sú závislé predovšetkým od veku

a zdravotného stavu dieťaťa, od jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie a celkového uplatnenia v spoločenskom živote, od hodnoty jeho majetku a výnosov z neho, ako aj od výšky prípadných vlastných príjmov dieťaťa a podobne. Výživné pre dieťa slúži nielen na uspokojenie všetkých jeho odôvodnených hmotných potrieb (jedlo, ošatenie, obuv,...), ale aj ďalších odôvodnených potrieb dôležitých pre výchovu a vývoj dieťaťa (vzdelávanie, príprava na povolanie, kultúrne, športové, rekreačné potreby a pod.).

Odôvodnené potreby dieťaťa sú však bezprostredne ovplyvňované schopnosťami, možnosťami a majetkovými pomermi rodičov. Ak sú reálne možnosti, schopnosti a majetkové pomery rodičov obmedzené sú odôvodnenými len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú obvyklú základnú mieru všetkých potrieb nevyhnutných pre život kultúrneho človeka. Ak sú ale reálne možnosti a schopnosti rodičov väčšie, odôvodnenými sú aj ďalšie potreby dieťaťa. Pre určenie výšky výživného pre dieťa sú rozhodujúce reálne zárodkové možnosti, schopnosti ako aj majetkové pomery každého z rodičov, ktoré sú dané nielen subjektívnymi vlastnosťami (fyzickou zdatnosťou, úrovňou vzdelania, pracovnými skúsenosťami, a pod.), ale aj okolnosťami objektívneho charakteru, najmä existenciou pracovných príležitostí, ktoré sú primerané daným vlastnostiam rodičov.

Otec sám na pojednávaní dňa 30. 6. 2010 uviedol, že v súčasnosti žije s družkou, s ktorou deti nemá a pracuje ako šofér kamiónu s mesačným netto zárobkom 30.000,- Sk až 32.000,- Sk a niekedy je jeho zárobok aj vyšší podľa toho koľko má práce. Za takýchto okolností preto výživné 120,- Eur ako rozhodol odvolací súd predstavuje len 1/10 príjmu odporcu a takto stanovená výška výživného zodpovedá jeho schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom, lebo navrhovateľka ako dieťa má právo sa podieľať na životnej úrovni otca a zodpovedá to aj odôvodneným potrebám navrhovateľky, ktorá je síce dospelá, ale keďže momentálne nepracuje a ani nedokladovala nejaké zvýšené náklady na svoju osobu považoval odvolací súd za primerané výživné 120,- Eur a preto aj vo zvyšnej časti, kde sa navrhovateľka domáhala zvýšenia vyživovacej povinnosti na 165,97 Eur návrh zamietol. V danom prípade bolo navyše potrebné aj zohľadniť, že podľa vyjadrenia starej matky, ktorá sa o navrhovateľku stará aj matka dieťaťa prispieva na dcéru približne 70,- Eur mesačne, takže príjem navrhovateľky by takto predstavoval 120,- Eur + 70,- Eur = 190,- Eur.

Pokiaľ odporca na odvolacom pojednávaní poukazoval na rozhodovaciu prax iných okresných súdov, napríklad Okresného súdu v Prešove 11 C/170/2005, Okresného súdu vo Zvolene 14 C/240/2005, Okresného súdu v Prievidzi 15 C/204/2007 a podobne, že situácia na trhu práce nemôže mať vplyv na trvanie vyživovacej povinnosti rodiča, k tomu treba uviesť, že v danom prípade nie je odvolací súd viazaný názormi súdu prvého stupňa, avšak stotožňuje sa s Nálezom Ústavného súdu SR III. ÚS 192/06, že ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, môže tým porušiť právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu. V danom prípade však posúdenie, či navrhovateľka je schopná sama sa živiť vyplýva zo skutkového dokazovania, súd musí v každom takomto prípade individuálne skúmať na základe listinných ako aj svedeckých dôkazov možnosť jednotlivca a jeho schopnosti samostatne sa živiť a v danom prípade navrhovateľka listinnými dôkazmi podľa názoru odvolacieho súdu potvrdila, že má záujem prácu si hľadať, je stále evidovaná ako nezamestnaná nemá žiadny príjem, t. j. ani podporu v nezamestnanosti, ani dávky v hmotnej núdzi, nemá na ne nárok, lebo nemá dostatočnú prax, potvrdila aj potvrdeniami od zamestnávateľov, že sa o prácu zaujíma. Úrad práce taktiež konštatoval, že sa pravidelne na úrade hlási, pričom jej možnosti ďalšieho štúdia alebo zamestnania v zahraničí ako uvádzal odporca sú obmedzené práve finančnou situáciou, lebo otec na dcéru výživné neplatí, matka sa taktiež o navrhovateľku nestará a navrhovateľka ako dospelá osoba žije v spoločnej domácnosti z dôchodku starej matky. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností preto odvolací súd prišiel k záveru, že v tomto individuálnom prípade sú objektívne splnené podmienky, že navrhovateľka nie je schopná sama sa živiť a preto rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil.“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd uviedol, prečo rozsudok okresného súdu zmenil, a uviedol pritom dostatočné dôvody, ktoré ho k tomuto záveru viedli.

Ďalej uviedol, že odvolanie navrhovateľky posudzoval podľa jeho obsahu, a ustálil, že navrhovateľka podala odvolanie z dôvodov uvedených v § 205 ods. 2 písm. c), d) a f)

Občianskeho súdneho poriadku, t. j. že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

V odôvodnení odvolania proti rozsudku okresného súdu č. k. 26 C 63/2009-87 z 25. januára 2010 navrhovateľka uviedla, že má „výhrady voči celému pojednávaniu...”

Pani sudkyňa dôkladne nezistila skutkový stav veci. Zaoberala sa iba mojou osobou, v rozsudku uviedla, že vyživovacia povinnosť odporcu voči mojej osobe odpadla, pritom pochybila, keď odporcu nežiadala predložiť rozhodnutie súdu o zrušení výživného, uvedené iba skonštatovala. Bolo zjavné už na prvom pojednávaní, že je zaujatá voči mojej osobe, pretože ja som musela dokladovať rôzne potvrdenia, pritom od otca nežiadala ani príjem odporcu cestou zamestnávateľa, nežiadala potvrdenie o nehnuteľnosti odporcu, nežiadala potvrdenie o trvalom pobyte jeho priateľky a jej príjmu...“.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno presvedčivo a jednoznačne tvrdiť, že by odvolací súd, vychádzajúc z citovanej časti odvolania navrhovateľky, nemohol dospieť k presvedčeniu, že navrhovateľka nenamietala niektorý z dôvodov uznaných krajským súdom uvedených v jeho rozhodnutí. Vychádzajúc zo zásady hodnotenia podania podľa jeho obsahu, a nie podľa jeho označenia nie je vylúčené, aby krajský súd podanie navrhovateľky vyhodnotil tak, ako to v konečnom dôsledku urobil.

Navyše, podľa názoru ústavného súdu odvolacie dôvody uvedené krajským súdom sú si svojou podstatou navzájom blízke a nemožno vylúčiť ich vzájomnú nadväznosť.

Podstatným však je, že krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia vymedzil, čo považoval za „kľúčovú otázku“ pre rozhodnutie sporu a túto následne posúdil a rozhodol o nej, pritom svoj právny záver vyčerpávajúcim spôsobom argumentačne podporil opierajúc sa o dôkazy vykonané v tomto konaní. Z tohto pohľadu je potrebné rozhodnutie krajského súdu považovať za ústavne súladné.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že odvolací súd nevykonal žiadne ním navrhnuté a predložené dôkazy, ústavný súd poznamenáva, že zo zápisnice o pojednávaní konanom pred odvolacím súdom 8. júna 2011 nevyplýva žiadna jeho požiadavka o vykonanie ďalšieho dokazovania a takisto ani námietka proti uzneseniu o vyhlásení dokazovania za skončené. Právna zástupkyňa sťažovateľa sa v celom rozsahu pridrжала dovtedajších prednesov. To, že krajský súd v napadnutom rozsudku nerozvedol všetky v konaní vykonané dôkazy, nemá bez ďalšieho za následok porušenie základného práva sťažovateľa.

Ústavný súd vo svojej judikatúre už uviedol, že súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. III. ÚS 260/04).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zaoberajúcej sa požiadavkami na odôvodnenie rozhodnutia súdu v limitoch čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva, že tento článok dohovoru zaväzuje síce súd odôvodniť svoje rozhodnutie, to však neznamená, že sa vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. A preto skutočnosť, či v danom prípade boli dodržané základné požiadavky spravodlivého procesu, možno podľa záverov ESLP posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu (rozhodnutie vo veci Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 288). Z uvedeného preto možno vyvodiť záver, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú a zreteľnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

Pritom, ako už bolo uvedené, odvolací súd vymedzil, čo považoval za podstatnú otázku pre jeho rozhodnutie a o tejto ústavne konformne rozhodol.

Taktiež ústavný súd nemohol akceptovať tvrdenie sťažovateľa, že sa krajský súd jeho námietkou o existencii odlišnej „ustálenej“ judikatúry iných všeobecných súdov v súvislosti s trvaním vyživovacej povinnosti v spojitosti so situáciou na trhu práce nedostatočne

a neprofesionálne argumentačne vysporiadal, pretože z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že aj na túto otázku odvolací súd primeraným spôsobom dostatočne presvedčivo odpovedal.

Postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda krajský súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľa, napr. nesprávnou alebo svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá a rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch (zrušenie rozhodnutia krajského súdu, vrátenie mu veci na ďalšie konanie, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a trov právneho zastúpenia) je podmienené vyslovením porušenia jeho základného práva alebo slobody, k čomu v danom prípade nedošlo, bolo bez právneho dôvodu sa týmito požiadavkami zaoberať.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol v celom rozsahu, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať návrhom sťažovateľa na vydanie dočasného opatrenia.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2011